

K ORGANIZACI PVO PROTIÚTOČNÉ OPERACE

Organizace protivzdušné obrany protiútočné operace a její účinnost budou bezesporu závislé na podmínkách, při nichž bude protiútočná operace vedena. Je zřejmé, že organizaci PVO ovlivní **možné varianty zahájení protiútočných operací**, jako např.:

- pokračující útok nepřítel.
- předchozí úspěšně vedené protiúder a jejich rozvíjení,
- zastavený útok nepřítel, který nestačil upevnit svoje postavení,
- útok nepřítel je zastaven, příprava protiútočné operace je časově náročná, současně s ní organizuje nepřítel svoji obranu.

Mezi rozhodující podmínky ovlivňující přípravu a vedení protiútočné operace patří i výsledky vzdušné a protivzdušné operace. To vyplývá z doktríny států NATO, podle níž bojová činnost taktického letectva má mít ve všech případech útočný charakter projevující se hromadnými nebo soustředěnými údery na uskupení vojsk protivníka.

Je tedy zřejmé, že **cílem činnosti vzdušného nepřítel** bude zmaření organizovaného a plynulého přechodu vojsk frontu a vševojskových armád do protiútočné operace vedením úderů na:

- vševojskové divize (armády) prvního sledu při přeskupování a zaujímání výchozích prostorů, včetně jejich rozvíjení k bojové činnosti.
- vševojskové divize (armády) druhého sledu v prostorech soustředění, za přesunu a při zasazení do protiútočné operace.
- uskupení letectva, raketového vojska a dělostřelectva, vojska PVO k získání a udržení vzdušné nadvlády na rozhodujících operačních směrech.
- místa velení, týlové útvary a zařízení, komunikace, zvláště důležité přechody přes terénní překážky.

Největší úsilí vzdušného nepřítel lze očekávat na uskupení armády (frontu) na směrech hlavních úderů v protiútočné operaci a při překonávání důležitých terénních překážek.

Bezesporu nejkomplicovanější a nejobtížnější **uskutečnění protiútočné operace bude po přeskupení v dotyku s nepřítel**. Tehdy lze u vševojskových armád v prvním sledu frontu předpokládat i rozsáhlé ztráty, zvláště u vojska PVO, účastníciho se vedení protivzdušné operace. Ztráty mohou mít za následek snížení reálných možností:

- k udržení souvislého radiolokačního pole, zejména u první linie radiotechnických hlásek, tvořených radiotechnickými prapory PVO vševojskových armád prvního sledu,
- k vytvoření pásmové PVO u prvních sledů vševojskových armád a udržení palebného styku, zejména útvarů PVO divizí prvního sledu,
- k uskutečnění jednotného systému průzkumu a palby vojska PVO.

V období přípravy protiútočné operace se stane nezbytným bránit nejen uskupení armády (frontu) při odrážení agrese pozemního nepřítel, ale i bránit protiútočné uskupení při pře-

skupování a vyvedení do výchozích prostorů, tzn. udržet nepřetržitou protivzdušnou obranu jak při přípravě protiútočné operace, tak i při rozvinutí a zasazení protiútočných uskupení do útoku.

Mezi nejdůležitější opatření bude patřit obnova bojeschopnosti systému PVO v souladu se zámyslem protiútočné operace velitele armády (frontu).

Obnova bojeschopnosti systému PVO bude zpravidla zahrnovat opatření v oblasti:

- průzkumu vzdušného nepřítele a uvědomování o vzdušné situaci,
- uskupení palebných prostředků vojska PVO k ničení vzdušného nepřítele,
- velení silám a prostředkům vojska PVO,
- všestranného zabezpečení bojové činnosti vojska PVO.

Je zřejmé, že vše bude záviset na úkolu a místě vševojskové armády (frontu) i na rozmachu protiútočné operace.

Podle šířky útočného pásma, členitosti terénu a rozsahu ztrát může vzniknout potřeba **doplnění první linie radiotechnických hlásek (RTH)** některou z radiotechnické brigády PVO frontu, zejména bude-li šířka pásma obrany vševojskové armády asi 100 km. Tuto potřebu doplnit první linií RTH vyžaduje velká členitost terénu našeho příhraničního prostoru, neboť k vytvoření souvislého radiolokačního pole ke zjišťování vzdušných cílů v malých výškách je nutné mít vzdálenosti mezi RTH v první linii 25 až 30 km. Radiotechnická brigáda PVO frontu může doplnit první linií RTH na úkor třetí linie RTH.

V oblasti uskupení palebných prostředků vojska PVO mohou ztráty u útvarů PVO divízi prvního sledu způsobit, že organický protiletadlový raketový pluk nebo protiletadlová raketová brigáda vševojskové armády bude zasahovat výhradně ve prospěch protiútočného uskupení, zvláště divízi útočících na směr hlavního úderu armády. Obdobně mohou ztráty u útvarů a svazku vojska PVO prvního sledu ovlivnit i použití protiletadlové raketové brigády frontu ve prospěch protiútočného uskupení frontu na směr hlavního úderu.

Z uskupení útvarů vojska PVO divízi prvního sledu působícího na směr hlavního úderu a armádního protiletadlového raketového pluku nebo brigády lze vytvořit dočasně i protiletadlovou raketovou skupinu, např. při zahájení protiútočné operace, při překonávání velké vodní překážky nebo při zasazení druhého sledu armády, ale i OMS.

V oblasti speciálně technického zabezpečení bude při přechodu do protiútočné operace nezbytné především předem zásobit jednotky, útvary a svazky vojska PVO protiletadlovými raketami a municí. Značné ztráty u kompletace, prověrek a přepravy raket u protiletadlových raketových útvarů (svazků), bude nutné uhradit péčí protiletadlových raketových technických základů.

V průběhu vedení protiútočné operace může dojít, vzhledem k předpokládanému rozmachu operace, k vytvoření výhodnějších podmínek pro činnost vojska PVO, zejména vlivem nižších temp útoku. Menší vzdálenosti přemísťování jednotek, útvarů a svazků vojska PVO podstatně zkrátí i jejich dobu, což umožní delší setrvávání v jedné bojové sestavě a tím i zvýšení efektivního palebného působení. Podmínky protiútočné operace se mohou projevit především ve zvýšení účinnosti protivzdušné obrany, snáze se udrží nepřetržitost PVO, velení a zásobování.

Zásady bojového použití vojska PVO za vedení protiútočné operace jsou v převážné míře shodné se zásadami útočné operace uváděnými v platných pomůckách vojska PVO.

V použití protiletadlové raketové brigády vševojskové armády však může dojít při vedení protiútočné operace k určité zvláštnosti. Pokud má brigáda bojeschopné jen dva protiletadlové raketové oddíly a působí ve prospěch protiútočného uskupení armády, se při rozvíjení operace může stát, že menší šířka vlonu protiútočného uskupení neumožní rozmístit brigádu s oddíly v jedné linii. Tehdy bude nezbytné rozmístit brigádu s oddíly za sebou a vzájemným pokračováním oddílů za operace udržovat nepřetržitou protivzdušnou obranu protiútočného uskupení armády. Tento způsob použití protiletadlové raketové brigády armády může být jen dočasný, nebude trvalým jevem při vedení protiútočné operace.

Bude-li protiútočná operace vedena zasazením protiútočného uskupení po přesunu z hluboký teritoria (válčisté), jsou podmínky k organizaci PVO obdobné jako při uskutečňování protiúderu, nebo zasazení sil vševojskové armády (frontu) k rozvíjení útočné operace.

Přesto však způsob zahájení protiútočné operace bude mít vliv na zvláštnosti organizace PVO.

Je velmi pravděpodobné, že zasazované divize druhého sledu vševojskové armády vytvářející úderné uskupení v protiútočné operaci, nebudou mít organické protiletadlové raketové útvary, nýbrž jen protiletadlové dělostřelecké útvary malorážového protiletadlového dělostřelectva (MPLD). Stejně lze předpokládat, že armáda druhého sledu frontu, zasazovaná na hlavním směru v protiútočné operaci frontu, nebude mít organickou protiletadlovou brigádu, ale jen protiletadlový raketový pluk. To podporuje požadavek, aby k dosažení potřebné účinnosti PVO bylo protiútočné uskupení vševojskové armády bráněno celou hodnotou protiletadlové raketové brigády (pluku) této armády od zahájení zasazení. Stejně bude žádoucí, aby na hlavním směru zasazované armády druhého sledu frontu působila protiletadlová raketová brigáda frontu.

V podmínkách přípravy a vedení protiútočné operace bude nezbytné při organizaci PVO a použití sil i prostředků vojska PVO vyhodnotit podmínky, k nimž za protiútočné operace bude docházet, neboť vytváří určité zvláštnosti, jak v použití a charakteru činnosti vzdušného nepřítele, tak i bráněných vojsk. Organizace PVO i zasazení vojska PVO proto vyžaduje tvůrčí přístup k aplikaci platných zásad i norem. V článku jsme se pokusili poukázat na zvláštnosti při zahájení a vedení protiútočných operací včetně jejich vlivu na organizaci protivzdušné obrany.

Zkvalitnit organizaci součinnosti mezi svazky PVOS, s PVO pozemního vojska a letectvem při plnění bojových úkolů.

(Rozkaz ministra národní obrany ČSLA pro přípravu vojsk ČSLA ve výcvikovém roce 1988–1989)
